

parte; tunc videbatur quod talem rem mobilem possideat civiliter & naturaliter, quia qui possidet continens, videtur possidere contentum, & in specie pro hoc facit bonus textus in leg. 1. §. Illud, & §. Planè, & §. Si fundus, & §. Quod autem. ff. de Vi & vi arm. sed crederem etiam; quod hoc casu non possideat naturaliter rem mobilem, sed tantum civiliter, per textum, in dict. §. Nerva filius, juncta ratione & communi opinione. Si verò talis res mobilis non est sub custodia possessoris, quia deperdita est, vel aufugit, taliter quod non est in potestate possessoris, quando velit, eam recuperare; tunc amittitur utraque possessio tam civilis quam naturalis, etiamsi per alium res illa mobilis non sit occupata: textus est in dict. leg. 3. §. Nerva filius, & ibi Glossa ordinaria & communiter DD. textus in leg. Rem quæ nobis in princip. eodem titul. & ibi DD. Ex quo collige, quod licet in rebus immobilibus semper quis in absentia retineat civilem possessionem, licet naturalis sit ab alio occupata, ut in dict. §. Qui ad nudinas, & supra late dictum est; tamen secus est in rebus mobilibus: & ratio vera & subtilis est, quia res mobilis faciliter potest occultari & contrectari; unde possessor videtur amittere animum possidendi: sed res immobilis non potest moveri, occultari, vel contrectari, ut de se patet, & probat textus in leg. 2. Cod. Quando & quibus quarta pars debetur, ibi: Immobiles quidem res, quæ nec latere facile possunt, unde faciliter poterit naturalem possessionem recuperare, etiam non facta diligenti inquisitione, modò res sit ab alio occupata, modò non: nisi tanta sit ingressi potentia, quod non sit in potestate & facultate absentis eam recuperare; vel absens suspicetur se posse repelli & animo desinat possidere; nam tunc etiam possessionem civilem amittit, ut dict. §. Qui ad nudinas, & supra dictum est. Et in terminis istam rationem differentie inter res mobiles & immobiles ponit solus Socin. in dict. §. Nerva filius. 2. col. in medio, vers. Tu considera.

Ex qua conclusione sic confirmata & declarata primò inferò, quod si quis emit rem mobilem à non domino bona fide, & cœpit eam usucapere; si semel eam perdidit, vel talis res effugiat ejus custodiam, statim interrumpitur usucapio, ut in leg. Naturaliter. ff. de Usucap. unde licet postea res inveniatur, non prodest illa usucapio, sed oportet incipere de novo: & in expressò determinat Paul. de Castr. in dict. §. Nerva filius, quod est bene notandum in practica. Secundò infero, quod tali casu non competere aliqua remedia possessoria ei qui primò possidebat prædictam rem mobilem, nisi remedium text. in leg. final. Cod.

Unde vi, ut infra dico sup loco. Tertio infero, quod si isto medio tempore vendat illam rem mobilem ejus custodia est amissa, & se constituat nomine emptoris possidere, vel ei tradat instrumentum, vel titulum juris sui; non transit in eum aliqua possessio nec ejus effectus: Si vero sit res mobilis animata anima rationali, ut servus; tunc si non sit sub custodia possessoris, quia aufugit ab eo, licet perdat possessionem naturalem, bene retinet civilem; & in hoc differt ab aliis rebus mobilibus: cujus ratio est, ne sit in potestate servi dominum sua possessione privare: Si verò talis servus ab alio fuerit occupatus, tunc possessor statim amittit utramque possessionem: textus expressus utroque in leg. 1. §. Per servum qui fuga. ff. de Acquirend. posses. ibi: Licet respondeatur quamdiu ab alio non possideatur, à nobis eum possideri. text. in dict. leg. 3. §. Nerva filius, ibi: Excepto homine, eodem titul. textus in leg. Rem quam nobis. versic. 1. eodem titul. textus in leg. Pomponius in fin. principii eodem titul. textus in leg. Si is qui pro emptore. §. Si servus. ff. de Usucap. textus in leg. Servi & filii. §. Illud. ff. de Furtis. textus in leg. Arboribus. §. de Illo. versicul. Julianus. ff. de Usufruct. textus in leg. penult. tit. 30. part. 3. si verò non sit occupatus ab alio, sed diu gerat se pro libero, utraque possessio perditur: textus est qui ita debet intelligi in leg. 3. §. Si servus & ibi communiter DD. ff. de Acquirend. possessionem.

109 Quinta conclusio: Quando utraque possessio vel aliqua earum retinetur mediante procuratore, tutore, curatore, filio, servo, colono, vel inquilino, illa semper retinetur in absentia, etiamsi ille qui detinet pro absente, exeat de re, & illam derelinquat, nec sit in conspectu rei, vel prope rem: textus est in leg. Si colonus. ff. de Acquirend. posses. cujus verba sunt: Si colonus non deserendæ possessionis causa exiisset de fundo & eo rediisset, eundem locatorem possidere placet, & ibi notat Glossa Bartol. Ang. Paul. de Castr. Roman. & communiter DD. text. in leg. Clam possidere. §. Qui ad nudinas, eodem titul. ibi: Neminem reliquit. textus in leg. Si ad quod. §. 1. eodem titul. textus in leg. Qui fundum, in princ. ff. Pro emptor. textus in leg. 1. §. Quod servus. ff. de Vi & vi arm. cujus verba sunt: Quod servus, procurator, vel colonus tenet, dominus videtur possidere. textus in §. Idcirco, & in §. Non alii autem, eodem leg. textus in §. Possidere. versicul. Per eos quoque, Instit. de interd. Ex quibus subtiliter inferas, quod talis detentator retinet in absentia suam detentionem, qua mediante verus possessor conservat suam possessionem: &

is-

istam illationem ponit Paul. de Castr. in dicta leg. Si colonus in princip. pro qua facit textus singularis & unicus in leg. Si finita. §. Si quis metu. ff. de Damn. infect. secundum Imol. Paul. Roman. & DD. ibi: de quo latius dixi supra ista lege. Secundò inferitur à fortiori, quod si talis detentator locet vel deponat rem apud alium, semper verus possessor retinet suam possessionem mediante animo ipsius primi detentatoris, etiamsi ille secundus detentator, qui actualiter habet rem, eam non habeat nomine possessoris, sed nomine primi detentatoris, à quo secundus habet causam: textus est in leg. Qui universas. §. final. ff. de Acquirend. posses. quem ad hoc reputat ibi singularem Paul. Imol. Aretin. & communiter DD. Tertio inferitur, quod si talis detentator moriatur, vel efficiatur furiosus, retinet dominus & possessor suam possessionem, & eam non amittit nisi data ejus negligentia: textus est in leg. Si de eo. §. Si forte in princip. eodem titul. cujus verba sunt: Si forte colonus, per quem dominus possideret, decesserit, propter utilitatem receptum est, ut per colonum possessio & retineretur & continuaretur, quo mortuo dicendum est non statim eam interpellari; sed tunc demum cum dominus possessionem adipisci neglexerit, & reperio quod ad hoc illum textum dicit unicum Bald. in cap. Licet causam de probat. penultim. column. num. 4. sed adde ultra ipsum, quod similis textus est & expressus in leg. Si id quod. §. 1. eodem titul. cujus verba sunt: Et per colonos & inquilinos aut servos nostros possidemus; sed si moriantur, aut furore incipiant, aut alii locent, intelligimur nos per eos retinere possessionem. Sed advertendum, quod inter hos casus est diversitas & differentia: nam quando detentator efficitur furiosus, nullam possessionem amittit dominus, sed utramque retinet; quia tunc saltem est persona, quæ detineat: sed quando detentator moritur, bene retinet dominus civilem, sed amittit naturalem; quia

tunc non est persona quæ detineat vel corporaliter insinat in re, qua mediante possit dominus possessionem naturalem retinere & conservare, argumento textus in leg. 1. §. Scævola. ff. Si quis testam. liber esse jus. & isto fundamento ita tenet Joan. Glossator in dict. leg. Si id quod. §. 1. ff. de Acquirend. posses. in glos. & ibi Bartol. Rai. Din. Alberic. Angel. Paul. Imol. & ista pen. est magis communis opinio secundum Angel. in dict. leg. Si id quod. §. 1. Contrarium tamen probant aperte jura superius allegata, imò quod in utroque casu dominus retinet & conservat utramque possessionem, & maximè probat textus in dict. leg. Si id quod. §. 1. qui pariformiter determinat utrumque casum furoris & mortis, & istam opinionem contra communem tenet Hugo Glossator antiquus in dict. §. 1. & in hanc sententiam inclinat ibi Glossa ordinaria Accursii: pro qua opinione facit textus cum ratione in leg. Captam, de usucapion.

Adde tamen, quod superior conclusio, quæ habet, quod quando utraque possessio retinetur mediante procuratore, tutore, curatore, filio, servo, colono, vel inquilino, retinetur etiam in absentia tam possessoris quam ipsius detentatoris; debet intelligi quando talis detentator est absens animo non deserendæ possessionis: secus tamen est, si animo eam deserendi; quia tunc statim dominus & sic possessor amittit naturalem, quam habet, mediante persona detentatoris; sed bene retinet civilem, quam habet, mediante sua propria persona & animo: ita expressè probat textus à contrario sensu in dict. l. Si colonus. ff. de Acquir. posses. in quantum dicit, si colonus non deserendæ possessionis causa, &c. & ibi tenet Glossa ordinaria, Bart. Angel. Paul. Imol. & communiter DD. Bart. Angel. Roman. & alii DD. in dict. leg. Si de eo. §. Si forte, eodem titul. (u) Item etiam, si talis detentator sine voluntate domini possessoris alii tradiderit rem,

(u) Sed advertendum quod circa hoc se offert nova & subtilis difficultas: Quod requiritur in aliquo actu, requiritur etiam in distractu: textus in leg. Hæredes palam. §. Si quid post. ff. de Testament. textus in leg. 1. & per totam. ff. de Acceptilationibus. textus in leg. Nihil tam naturale. ff. de Reg. jur. cum similib. sed possessio quæritur corpore & animo, ut in leg. 1. ff. de Acquirend. posses. ergo similiter desistentia corporalis, voluntas & animus amittendi requiritur in possess. amittenda. Sed respondeo, quod principalior & efficacior causa in possessione est ipsa voluntas & animus, illà regitur, & gubernatur: ideo illa sufficit. Vel aliter & secundò, quod in quærenda possessione requiritur actus naturalis de ipsomet jure primævo naturali, argumento leg. 1. ff. de Acquirend. posses. quod quidem jus sequitur & imitatur jus nostrum civile positivum; sed in amittenda possessione non requiritur de jure illo naturali aliquis actus corporeus, nec solemnitas inventa: ideo de jure civili positivè sufficit solus animus & voluntas sine actu corporeo. Vel aliter & tertio: in quærenda possessione ideo requiritur actus corporeus & major solemnitas, quia agitur & agi potest de præjudicio tertii; in amittenda verò possessione solam agitur de præjudicio ipsius.

rem, possessor utramque possessionem amittit: textus est in leg. Peregrè. §. Quibus explicitis. ff. de Acquirend. posses. in versicul. Eius verò, cujus verba sunt: Ejas verò, quod servi vel coloni etiam corpore possidentur, non aliter amitti possessionem, quam si eam alius ingressus fuisset, & ibi Glossa ordinaria Bartol. Angel. & DD. text. in leg. 3. §. Quod si servus. Text. in leg. Si de eo. §. Si fortè in fin. eodem titul. & ibi DD. Glossa & communiter DD. in leg. 1. Cod. Commun. de usucap. & idem, si talis detentator expellatur vel dejiciatur per vim ab ipsa re; quia tunc dominus & possessor utramque possessionem amittit: textus est in leg. 3. §. Quod si servus. ff. de Acquirend. posses. textus in leg. Peregrè §. Quibus explicitis. ff. eodem titul. textus in leg. 1. §. Quod servus. ff. de Vi & vi arm. ibi: Et ideo his dejectis ipse dejecti de possessione videtur, etiamsi ignoret eos dejectos quos possidebat. textus in leg. fin. eod. titul. Quid autem hodiè reperiatur correctum in his casibus? vide textus in leg. final. Cod. de Acquir. posses. & ibi Glossam magistralem, Bartol. Cin. Butr. Bald. Angel. Paul. Salyc. & communiter DD. Paul. & DD. in dicta leg. Si colonus. ff. eodem titul. Imol. & DD. in dict. leg. Peregrè. §. Quibus explicitis, infra eodem & leg. 13. titul. 30. part. 3.

Item adde juxta prædicta, quod si ipse Dominus & sic possessor expellatur, & non ille detentator qui rem tenet nomine ejus, non amittit aliquam possessionem: quia non amittit naturalem quam tenet per alium, cum detentator non sit expulsus; nec amittit civilem quam tenet per se, quia censetur esse accessoria & consecutiva illius naturalis & in illa naturali habet fundamentum suum: textus est in leg. 1. §. Non alii autem. versicul. 1. de Vi & vi armat. cujus verba sunt: Si quis me vi dejerit, meos autem non dejerit, non posse me interdito hoc experiri: quia per eos retineo possessionem, qui vi dejecti non sunt, & ad hoc illum textum notat ibi Gloss. ordinaria Bart. Angel. & communiter DD. secus tamen est; quando dominus velit sua voluntate & contractu in alium transferre possessionem; quia potest, tam per actum verum, quam fictum, putà per clausulam constituti, vel alio modo, etiamsi talis detentator semper sit in re, nec eam tradat: ista est Glossa singularis & unica in jure in dict. leg. 1. §. Non alii autem in verb. Retineo. vers. Sed licet. ff. de Vi armat. quam Gloss. ad hoc notat & dicit se nescire, alibi Bart. ibi: notat etiam & commendat Ang. & alii DD. ibi: & illam Gloss. ad hoc dicit valde singularem Bartol. in leg. Quod meo. ff. de Acquir. posses. in princ. 2. column. Paul. 2. col. post princ. & dicit unicam Imol. in leg. Peregrè. §. Quibus penult. column. post princ. eodem titul.

ubi pro ea adducit bonum textum & rationem ejus in leg. Qui universas. §. final. eodem titul. & dicit eam singularem ibi Paul. 2. column. in princip. illam etiam Glossam ad hoc dicit singularem Bald. in leg. Cum testamentum. Cod. de Juris & fact. ignor. 2. column. num. 2. idem Bald. in cap. cum venisset, de restit. spol. 2. column. num. 4. Card. in cap. Olim, el 1. eodem titul. penultim. column. Illam etiam dicit unicam Bald. & Angel. in leg. fin. Cod. de Acquirend. possessione. in finalib. verb. Aretin. & Alexand. in leg. 3. §. In amittenda. ff. eodem titul. 2. column. Vincent. ibi: 2. column. num. 5. & final. column. num. 12. Sexta conclusio: Quando quis habet utramque possessionem, vel aliquam earum, indistinctè potest eam amittere solò animo & voluntate, etiamsi actualiter insistat in re: textus est in leg. 3. §. In amittenda. ff. de Acquirend. posses. cujus verba sunt: In amittenda quoque possessione affectio ejus qui possidet intuenda est, itaque si in fundo sis & tamen nolueris eam possidere, protinus amittes possessionem: & ibi notat Glos. Bartol. Angel. Paul. Imol. & communiter DD. Quod intellige, quando verè intervenit animus amittendi possessionem: secus quando non adest animus perdendi, sed nec possidendi; quia tunc non amittitur: Unde, furiosus, licet careat animo possidendi, non amittit, quia non habet animum perdendi: textus est in leg. Si is qui animo, eodem titul. & ibi notant DD. Confirmatur per textum in leg. Patre furioso, vers. Nam furiosus. ff. de His que sunt sui vel alien. jur. ubi licet furiosus non possit contrahere matrimonium, quia requirit consensum; tamen bene retinet matrimonium jam contractum: textus in leg. Furor. ff. de Sponsat. text. in leg. Oratione. §. final. ff. de Ritu nuptiar. Item etiam, licet contractus qui consensu celebratur, non possit fieri à furioso; tamen gestus ante furorem bene valet & conservatur post furorem: text. est, juncta Glossa & communi opinione, in leg. 2. Cod. de Contrah. empt. textus in leg. Cum aliis. Cod. de Curat. fur. Item etiam testamentum, si sit perfectum & consummatum ante furorem, valet & conservatur etiam post furorem: text. in leg. Furiosum. Cod. Qui testam. fac. pos. & ibi communis opinio. Item etiam furor superveniens non tollit jurisdictionem, licet impediatur exercitium: textus est in leg. Judex datus. ff. de Judic. & ibi communiter DD. Item etiam furor superveniens non revocat ea quæ sunt perfecta vigore mandati: textus est in leg. Si quis alicui. ff. de Acquirend. hered. & ibi Bartol. & communiter DD. Secundo ex illa regula & conclusione inferitur, quod dormiens nullam amittit possessionem, quia licet non habeat animum possidendi, non habet animum perdendi; & aper-

apertè probatur ex dict. leg. Si is qui animo. Tertio inferitur, quod si ex diuturnitate temporis vel multitudine negotiorum inducatur oblivio, taliter quod possessor sciat se possidere, sed ignoret locum certum, rem, vel partem, quam possidet; tamen per hoc nullam amittit possessionem: Et in expressò istam sententiam, & conclusionem probat textus notabilis in leg. Peregrè, in princ. ff. de Acquir. poss. ibi: Nec infirmitatem memorie damnum afferre possessioni, & facit apertè text. in dict. l. Si is qui animo, & istam doctrinam & conclusionem tenet formaliter Aretin. licet non alleget prædicta jura, in leg. 3. §. Incertam eod. titul. 2. col. in medio, istam etiam doctrinam & conclusionem voluit Bart. in dict. l. Si is qui animo, in fin. eodem titul. idem Bart. in leg. Si aliquis rem 2. column. num. 2. eod. titul. Et ex hoc datur maxima differentia inter dominium & possessionem; quia licet possessio amittatur solo animo, tamen dominium non potest amitti solo animo; & voluntate domini: text. est in l. Si quis vi. §. Si differentia, eodem titul. nisi decesserit à re, & eam velit habere pro derelicta, ut in leg. 1. & 2. ff. Pro derelict. text. in §. Hoc amplius, vers. Pro derelicto Instit. de rerum divis. text. in leg. fin. tit. 28. part. 3. Similiter etiam datur alia subtilis differentia; quia dominium, vel jus, quod in alium volo transferre etiam mediante titulo & traditione, non amitto, si ei non possit quæri, licet ei realiter tradam: textus est notabilis & subtilis in leg. Nec utilem. ff. Ex quibus caus. major. & ibi notant Alber. Bald. & communiter DD. text. in leg. Cum quis. §. Si debitorem. ff. de Solutionibus. & ibi Gloss. ordinaria. Bartol. Angel. Paul. post Jacob de Aretin. & Antiquos: textus in leg. Vir uxori, vers. Sed si promissor. ff. de Donat. inter vir & uxor. & ibi Gloss. & Raph. Fulgos. qui reputat hoc esse notabile: possessionem verò statim amitto, si alteri rem trado; licet accipienti non quærat: text. est in leg. 1. §. Si vir uxori. ff. de Acquirend. posses. text. in §. Per procuratorem ejusdem l. textus melior de jure in leg. Quod meo. §. Si furioso, eod. titul. ubi si quis tradat rem furioso, quem sanæ mentis existimabat, animo & voluntate transferendæ possessionis, licet ei non quærat, statim tradens amittit: & ratio differentia est, quia in amissione domini intervenit damnum irreparabile, cum dominus amplius illud consequi non posset, possessionem verò sic: & istam

doctrinam & differentiam per prædicta jura ponit Bart. in l. Si ego in fin. ff. de Negor. gest. & ibi Alber. 3. col. in princ. Paul. de Castr. in fin. num. 7. idem Bart. in leg. Qui hominem. ff. de Solut. in fin. & ibi Paul. de Castr. in princ. Paul. de Castr. in dict. leg. Si quis vi. §. Differentia. ff. de Acquir. poss. in fin. Idem Paul. in dict. leg. 1. §. Si vir uxori, eodem tit. 1. col. n. 3. & ibi Modern. Bart. & communiter DD. in l. Quod meo. §. Si furioso eod. tit.

111 Habemus igitur ex supra dictis, quod in acquirenda possessione semper requiritur actus corporeus verus vel fictus, modò loquamur in titulo particulari, modò universalis: Sed est pulchrum, subtile, & necessarium dubium in materia, an lex vel statutum possit inducere & disponere, quod in aliquo casu transeat & acquiratur possessio ipso jure sine aliquo actu apprehensivo possessionis, prout hodiè in nostro regno disponit nostra lex 45. de Taur. qua cavetur, quod mortuo possessore majoratus, statim transeat possessio omnium bonorum majoratus in successorem sine aliquo actu apprehensivo? Et reperiò, quod Bald. in leg. 1. Cod. Commun. de Legat. in princip. num. 1. expressè tenet, quod non possit lex vel statutum hoc inducere, tali ratione, licet ipse eam sic non declarer: Nam licet reperiamus quòd in aliquibus casibus ex legis dispositione transeat dominium ipso jure sine traditione vel apprehensione; tamen in eisdem casibus non transit possessio nisi apprehendatur: text. est, juncta Gloss. singulari, in leg. Cum duobus, alias si fratres. §. Idem respondit, el 2. ff. Pro socio, text. juncta Glos. & communi sententia, in leg. fin. Cod. de Sacros. Eccles. text. expressus in l. Cum hæredes. ff. de Acquirend. posses. text. notabilis & expressus in leg. In rebus, Cod. de Jur. dot. Sed certè ista ratio in qua se fundat Bald. & jura prædicta nihil faciunt: quia bene probatur in eis, quod in casibus, in quibus ex legis dispositione transit dominium, in iisdem non transit possessio; sed ibi non dicitur, quod lex non possit hoc facere & inducere, si vult. (x)

Secundo reperiò in hoc articulo aliam novam & subtilem opinionem, quam ponit Doctor. de Segur. in Repet. leg. Quemadmodum. ff. de Acquir. posses. 5. col. ubi dicit, quod si lex, vel statutum indistinctè & absolute diceret, quod transferatur possessio sine aliquo actu apprehensionis; tunc hoc non possit facere vel inducere: si verò lex dicat, quod transferatur pos-

(x) De hac possessione plura scripsere Berengat. in §. Nihil commune, cap. 1. numer. 24. Segur. in leg. Quemadmodum, num. 8. ff. de Acquir. posses.